

zetett kártalanításokon kívül kártérítésre jogosultak azok a koncentrációs táborot megjáró foglyok, akiket egyes német cégek, például az I. G. Farben, a Krupp, az AEG és a Rheinmetall, kényszermunkásként dolgoztattak.⁷² Habár ez a pótlólagos kártérítés általában nem ért fel a háború alatti munka értékével, mégis további bevételi forrása volt a korábbi üldözötteknek.

Magyarországon a kényszermunkásként dolgozó korábbi deportáltak kérvénye a Nácizmus Magyarországi Üldözöttei Országos Érdekvédelmi Szervezete segítségével az Általános Értékforgalmi Bankkal együttesen intéződött el. Nincs rendelkezésre álló adat arról, hogy hány zsidó résztült a kártérítési-jóvátéti programok juttatásaiban, sem arról, hogy összesen mekkora összeget kaptak. Azt azonban biztosan elfogadhatjuk, hogy a kártérítés nem mérhető össze sem a magyar zsidóknak a tömeges emberpusztítás áldozatai közötti részarányával, sem veszteségeikkel és szenvedéseikkel.

Háborús bűnperek

Magyarország. Az 1945. január 20-i fegyverszüneti egyezmény 14. cikkelye szerint Magyarország kötelezte magát „a háborús bűncselekményekkel vádolt személyek letartóztatásában, az érdekelt kormányoknak való kiszolgáltatásában és az ítélezésben” való közreműködésre. E kikötésekkel összhangban az Ideiglenes Nemzeti Kormány (1945. január 25-én) rendeletet hozott a „népbíráskodáson” alapuló bírósági rendszer létrehozásáról (81/1945. M. E.). Az elgondolás az volt, hogy ezek a bíróságok az annak rendje és módja szerint megválasztott törvényhozói testület által létesítendő állandó bírósági rendszer létrehozásáig működjenek.⁷³ A rendelet meghatározta, mi számít háborús és népellenes bűnnek, és megjelölte a bíróságok által kiszabható büntetéseket. A rendelet kétfajta bíróság felállításáról intézkedett: népbíróságokról mint a törvényszéki székhelyeken működő alsóbb fokú büntetőbíróságokról, és a Népbíróságok Országos Tanácsáról (NOT). A népbírószági tanácsok szakképzett, az igazságügy-miniszter által kinevezett bíróból és helyetteséből, és öt nem szaképzett bíróból álltak, akiket a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontot alkotó öt párt delegált.⁷⁴ A Népbíróságok Országos Tanácsának élén egy, az igazságügy-miniszter által kinevezett elnök állt. Az alá tartozó különféle fellebbviteli tanácsoknak öt hivatásos bíró tagját és ezek helyetteseit az öt politikai párt jelölte ki.⁷⁵ A népbírók és a népügyészek alkalmasságát ún. vizsgabizottságok állapították meg, külön gondot fordítva a jelöltek politikai hátterére. A szigorú vizsgálatok ellenére egyes ügyészeknek és bíróknak sikerült eltitkolniuk nyilas vagy szélsőjobboldali múltjukat. Néhá-